

Vznikání (nového) / Nové (vznikání)

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2005](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2005](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 28. 7. 2005
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 28. 7. 2005

Vznikání (nového) / Nové (vznikání)

Když něco vznikne, je k tomu vždycky zapotřebí něčeho, co tu už bylo dříve, ale jen jako „materiálu“; to, co vznikne jako „nové“, tu ještě nebylo, a proto právě ve své „novosti“ nemůže být odvozeno z něčeho, co tu už bylo a je. A uvážíme-li obě tyto skutečnosti, totiž že k „realizaci“ něčeho nového tu musí především přicházet něco ještě nejsoucího, ale na druhé straně že tu musí být k dispozici něco již jsoucího, je zřejmé, že při dosavadním způsobu pozorování a zkoumání „skutečností“ nám bude nápadné především to, co spojuje ono „nové“ s něčím, co tu už bylo (takže budeme zkoumat např. to, jak je možné, že fena dá vzniknout, zrodit se štěňatům a nikoli koťatům). Pak se nabízejí dvě odpovědi: buď je „to nové“ vlastně „ničím“, je to něco vágního a beztvarého, a veškerá určení pocházejí z onoho již k dispozici připraveného „starého“; anebo je to staré jen jakousi sbírkou nějakého vybavení, z něhož si to „nové“, které nějak „ví, co chce“, vybere „materiál“ podle svých „potřeb“. Může to být také obojí, a převládat může jednou jedno a podruhé to druhé. Jenže kdybychom předpokládali aktivitu (tj. převládání – a nikoli pouhou převahu, tedy setrvačnost) na straně „materiálu“, dostali bychom se do nemalých potíží, když bychom chtěli zjistit, odkud ona aktivita pochází a odkud a jak přichází. Museli bychom pak předpokládat, že tu není jen jeden zdroj uvažovaného vznikání, nýbrž že jsou dva nebo že jich je víc. Právě to nás vede k tomu, že (takřka) všechno vznikání je nerozlučně spojeno s aktivitou subjektů (pochopitelně různé úrovně). Pokud je aktivita rovněž na straně „materiálu“, znamená to, že onen „materiál“ není pouhým, tj. inertním a pasivním materiálem, nýbrž je to také subjekt (eventuelně to jsou subjekty, je-li jich více). Je tomu tak proto, že každý skutečný vznik nového (tj. individuálně nového, nemusí jít nutně o novost něčeho, co tu ještě ani přibližně nebylo, tj. novost vynálezu, který ještě nikdy nebyl vynalezen) je možný jen ve spjatosti s přechodem vnitřního navenek; a takový přechod je v tomto vesmíru (světě) možný jen ve zprostředkování subjektem nebo subjekty.

(Písek, 050728–2.)